Deze enquête legt een bom onder het nieuwe regeerakkoord

Posted on 15 december 2021 by Gastauteur

Een uitgebreide representatieve enquête van Peil.nl in oktober geeft een verrassend inzicht in de wensen van de Nederlanders ten aanzien van het beleid in de volgende regeerperiode, op de hoofdthema's ***klimaat & energie, natuur & milieu, immigratie & integratie, en Europa***.
Deze wensen blijken sterk af te wijken van het nieuwe regeerakkoord. Sterker nog, er blijkt niets te kloppen van de perceptie in Den Haag en Hilversum dat in Nederland de stemmers op midden- en linkse partijen het eens zijn over de noodzaak van meer duur en ingrijpend klimaat- en stikstofbeleid, open grenzen en een steeds verder opgaan in een Europese federale staat. Een ruime meerderheid van de Nederlanders, inclusief het electoraat van VVD en CDA, moet daar juist helemaal niets van hebben.

Rutte IV begint dus aan zijn 3 jarige regeerperiode met beleid dat bij de burgers op hoofdpunten afgedwongen zal moeten worden. En – voor de CDA en VVD politici wellicht belangrijker – ook bij hun eigen electoraat.

Op de patronen van politieke voorkeuren van het electoraat van de verschillende de partijen wordt later in dit artikel teruggekomen, eerst worden de belangrijkste uitkomsten van de enquête kort behandeld.

Kosten

Met name voor de extra miljardenuitgaven die zijn aangekondigd voor klimaatbeleid is geen enkel draagvlak: de bedragen die de burgers bereid zijn op te hoesten voor klimaatbeleid zijn aanmerkelijk lager dan het huidige beleid al kost. Ruim 41% (!) van de bevolking wil er zelfs geen cent voor neerleggen en nog geen 8% is bereid de huidige kosten of meer te betalen.
Van de midden- en laagopgeleiden wenst zelfs 48% resp. 59% niets voor klimaatbeleid te betalen.

Zelfs van de GroenLinks- en D66-stemmers is maar 23% resp. 24% bereid om de huidige kosten of meer betalen, tegen 17% GroenLinks en 9% D66 stemmers die helemaal niets wensen te betalen voor klimaatbeleid.

Voor alle partijen geldt dat meer dan 50% van de stemmers niets tot maximaal €250 per jaar over heeft voor klimaatbeleid, met een gemiddelde van 75%, terwijl de huidige kosten van het klimaatbeleid all-in al ongeveer €1000 per jaar bedragen.

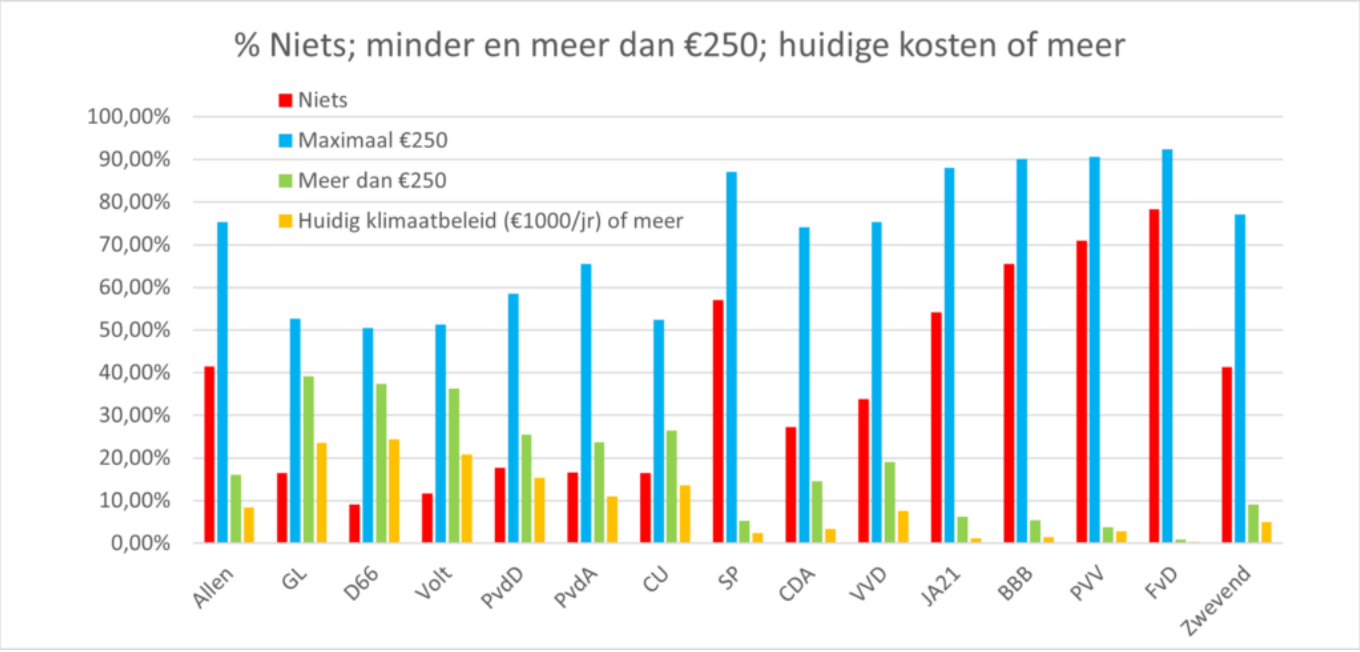

Klimaat & Energie

Het gebrek aan draagkracht voor het voorgenomen klimaatbeleid komt verder naar voren bij de vragen over de invulling van het beleid:
– een meerderheid vindt het niet zinnig om de huizen van het gas te halen

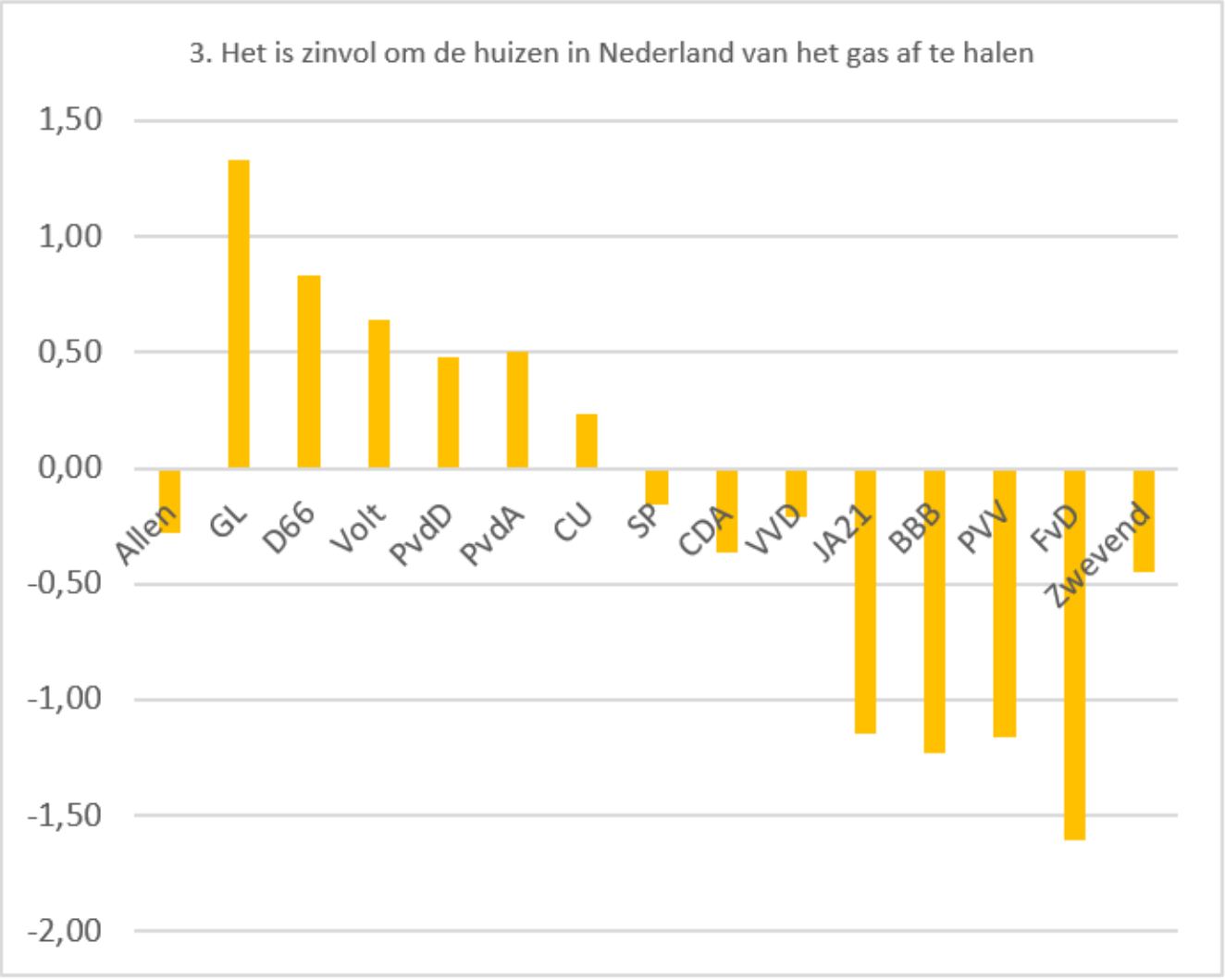

– het gebruik van biomassa en biobrandstoffen wordt (sterk) afgekeurd door stemmers op alle partijen
– een meerderheid prefereert aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie) boven

CO2 reductie (mitigatie)
– bijna van alle partijen is er een voorkeur voor innovatie (bv thorium onderzoek) boven de aanleg van wind- en zonneparken.
– er is overweldigende steun voor een (zeer) ambitieus programma voor kernenergie

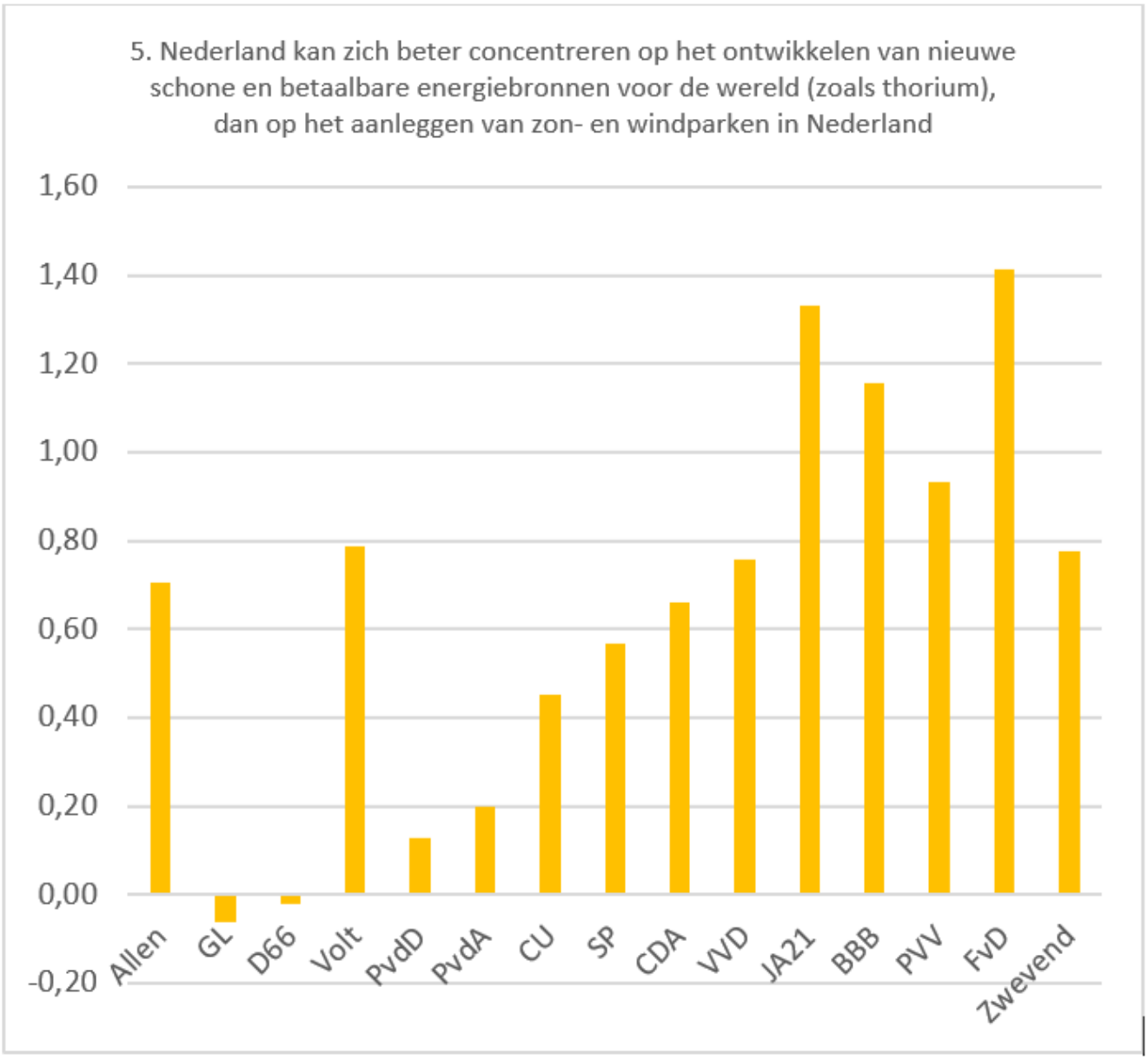

Kernenergie

Zoals ook uit andere recente enquêtes bleek, blijkt kernenergie op uitzonderlijk veel steun te kunnen rekenen bij de bevolking: 60% is voor nieuwbouw van centrales in Nederland. Voor de leeftijdsgroep 18 – 24 jaar is dat zelfs 74%.
Ook blijkt dat maar liefst 39% van de bevolking daarbij kiest voor een sterke focus op kernenergie, die verder gaat dan het bouwen van 2 grote en een kleine kerncentrale. Dit percentage is ongeveer even hoog bij alle leeftijden. Het percentage dat tegen kernenergie is en Borssele wil sluiten ligt op maar 8%.

Het D66 electoraat zit op 46% voor nieuwbouw, plus 33% voor behoud of verlengen van Borssele. Tegen alle vormen van kernenergie is maar 6%, dat ligt onder het gemiddelde van 8%.
De D66 achterban kan dus ook tot de voorstanders van kernenergie gerekend worden.

De JA21 aanhang spant de kroon: 89% wil nieuwe centrales wil bouwen, en 65% gaat zelfs voor de volle inzet op kernenergie, met nieuwbouw van meer dan drie centrales.

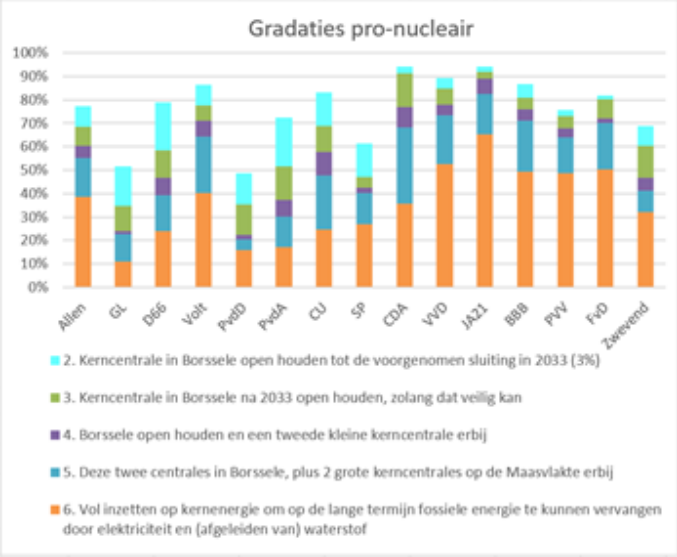

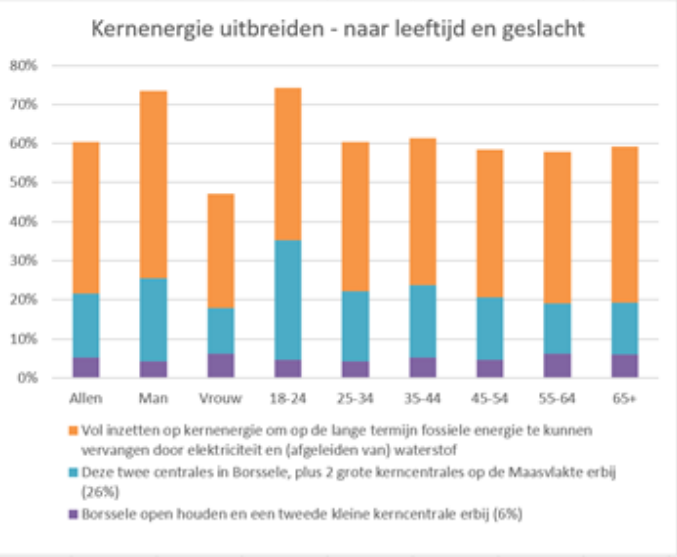

Immigratie & integratie

Geen van de beleidsopties waarvoor gekozen kon worden haalde de 50% voorkeurstemmen. De enige echt duidelijke conclusie die getrokken kan worden is

dat het huidige passieve beleid, waarbij bijna iedereen die het land binnenkomt hier ook blijft, als statushouder of illegaal, het laagst gewaardeerd wordt (maar 7%), terwijl de actieve maatregelen, die een daadwerkelijk toelatingsbeleid inhouden, het hoogst scoren (24% tot 46%).

Daarbij valt op dat men over de hele linie zeker niet sterk anti immigratie is: vragen die neerkomen op een drastische beperking scoren matig (PVV), laag (FvD) tot zeer laag (overige partijen).

Men lijkt vooral een actief, goed geregeld migratiebeleid te willen, met redelijke beperkingen op de instroom, in plaats van de huidige ongecontroleerde instroom, met vervolgens ineffectieve en vrij zinloze asielprocedures.

Natuur & Milieu

Bij de twee vragen over stikstofbeleid (“Het stikstofbeleid is overdreven streng” en “Niet elk van de 160 grote en kleine gebieden die zijn aangewezen als natuurgebied moet koste wat het kost tegen elke verandering beschermd worden”) is de meerderheid het eens met het midden/rechtse blok (dus tegen het huidige stikstofbeleid), maar dit is een nogal krappe meerderheid.

Bij de twee vragen die gaan over het lot van de boeren (“De boeren zijn telkens weer het slachtoffer van beleid van politici uit de Randstad“ en “Het is terecht dat onze veeboeren worden opgeofferd voor het stikstofbeleid”) , is de uitslag veel uitgesprokener: een ruime meerderheid komt op voor de boeren.

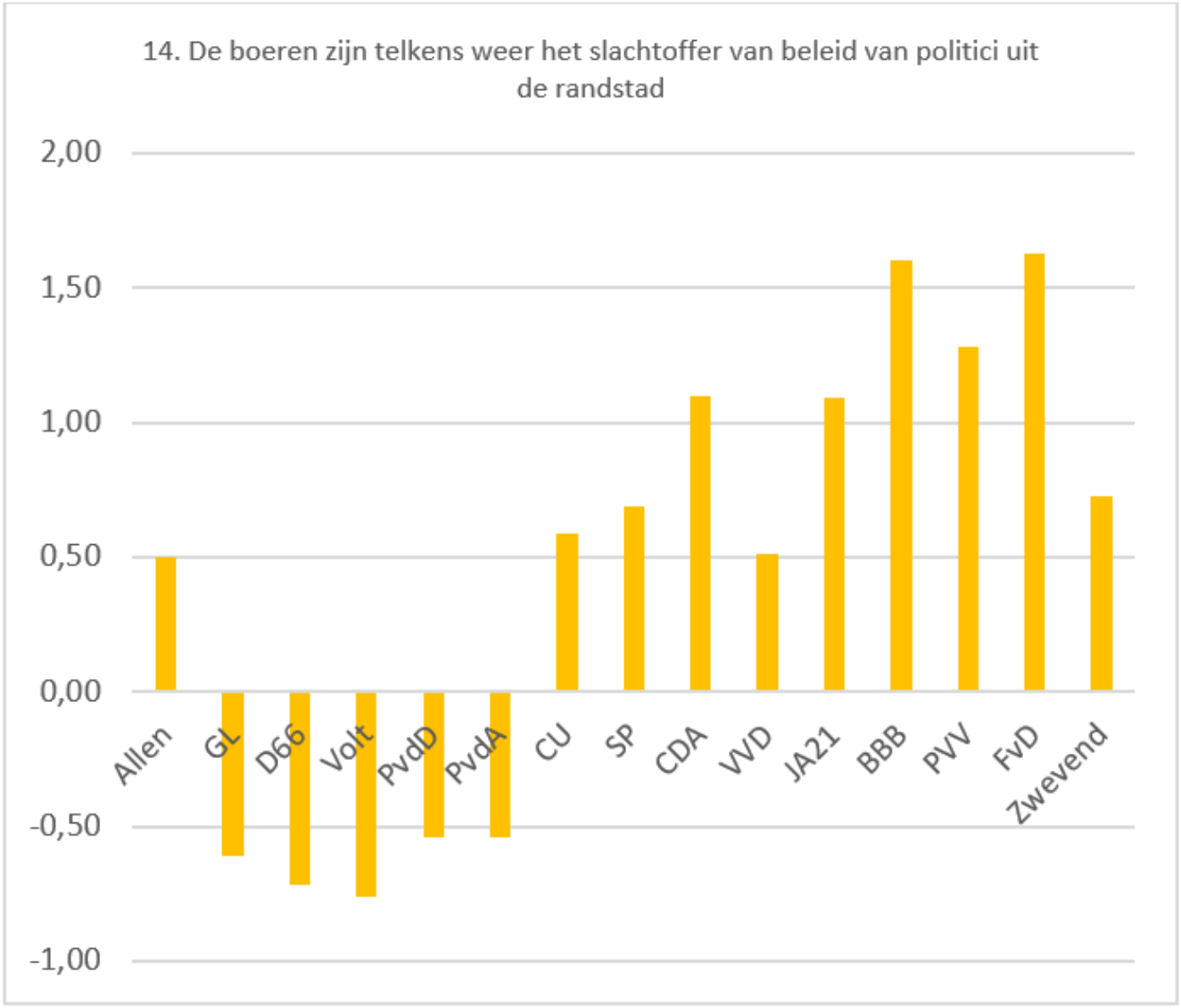

Daarbij moet opgemerkt worden dat bij de jongeren van 18-34 jaar zo goed als geen steun voor de boeren te vinden is, en dat ook de hoog opgeleiden en hoogste inkomens heel weinig ophebben met onze boeren.

Europa

Een overtuigende meerderheid vindt dat het Nederlandse belang in het Europees parlement met maar 4% van de zetels niet goed behartigd kan worden. Het linkse blok vindt van wel, maar niet erg overtuigend.

Zeer opvallend is dat het electoraat van bijna alle partijen verwacht dat Nederland en Duitsland gaan opdraaien voor de achterstanden en het wanbeleid in andere EU landen, met een uitzonderlijk hoge gemiddelde score.

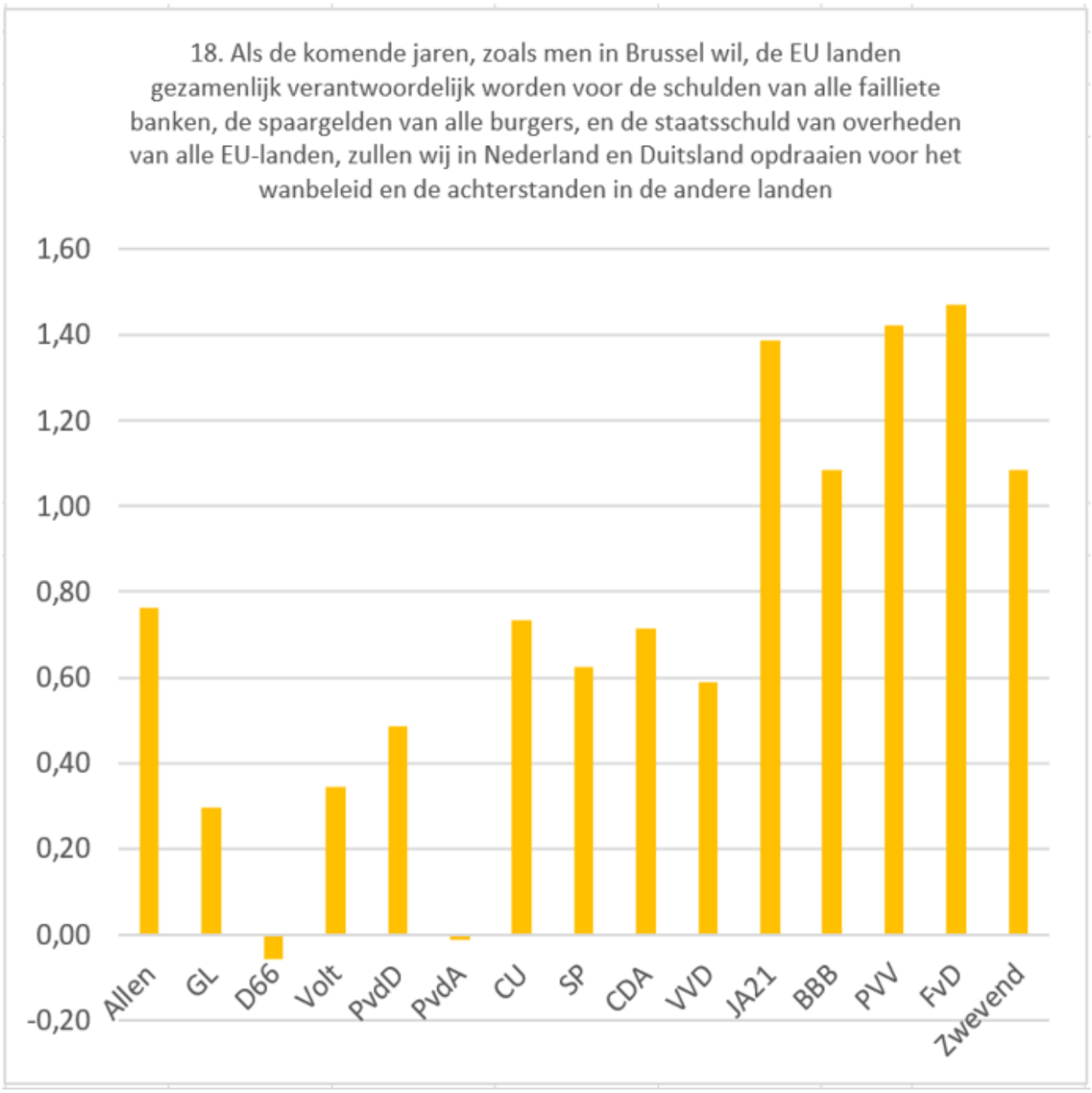

Een ruime meerderheid verwacht dan ook als Nederland beter af te zijn buiten de

EU.
En een zeer ruime meerderheid ziet liever weer een economische samenwerking tussen onafhankelijke landen, zoals in de EEG, dan een EU die uitmondt op een Verenigde Staten van Europa.

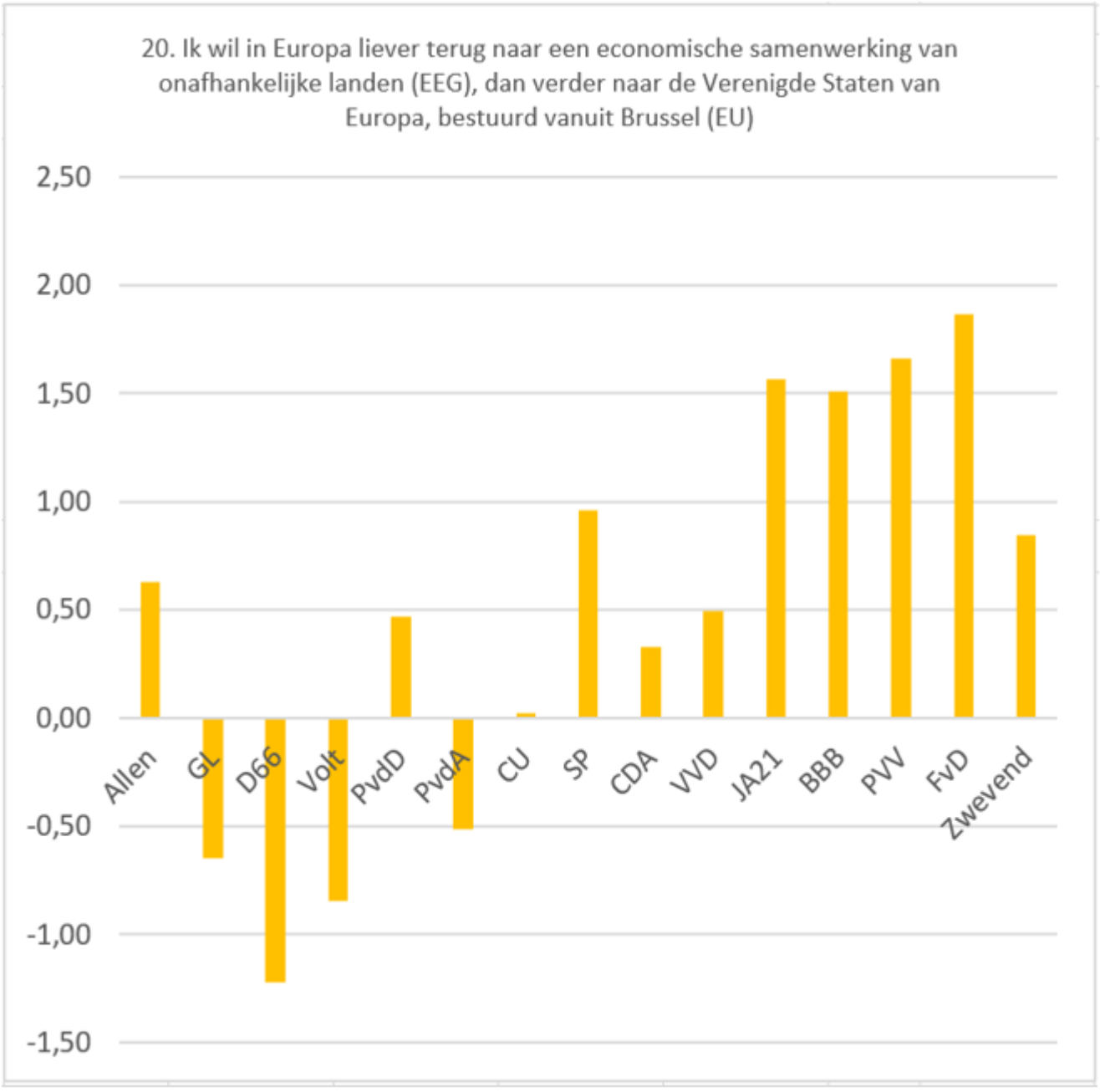

Opvallende consensus

Op een paar gebieden blijken de linkse stemmers het wel redelijk met de midden/rechtse eens te zijn, soms zelfs de GroenLinks-stemmers:

Liever innovatie (bijvoorbeeld thorium) dan zon en wind

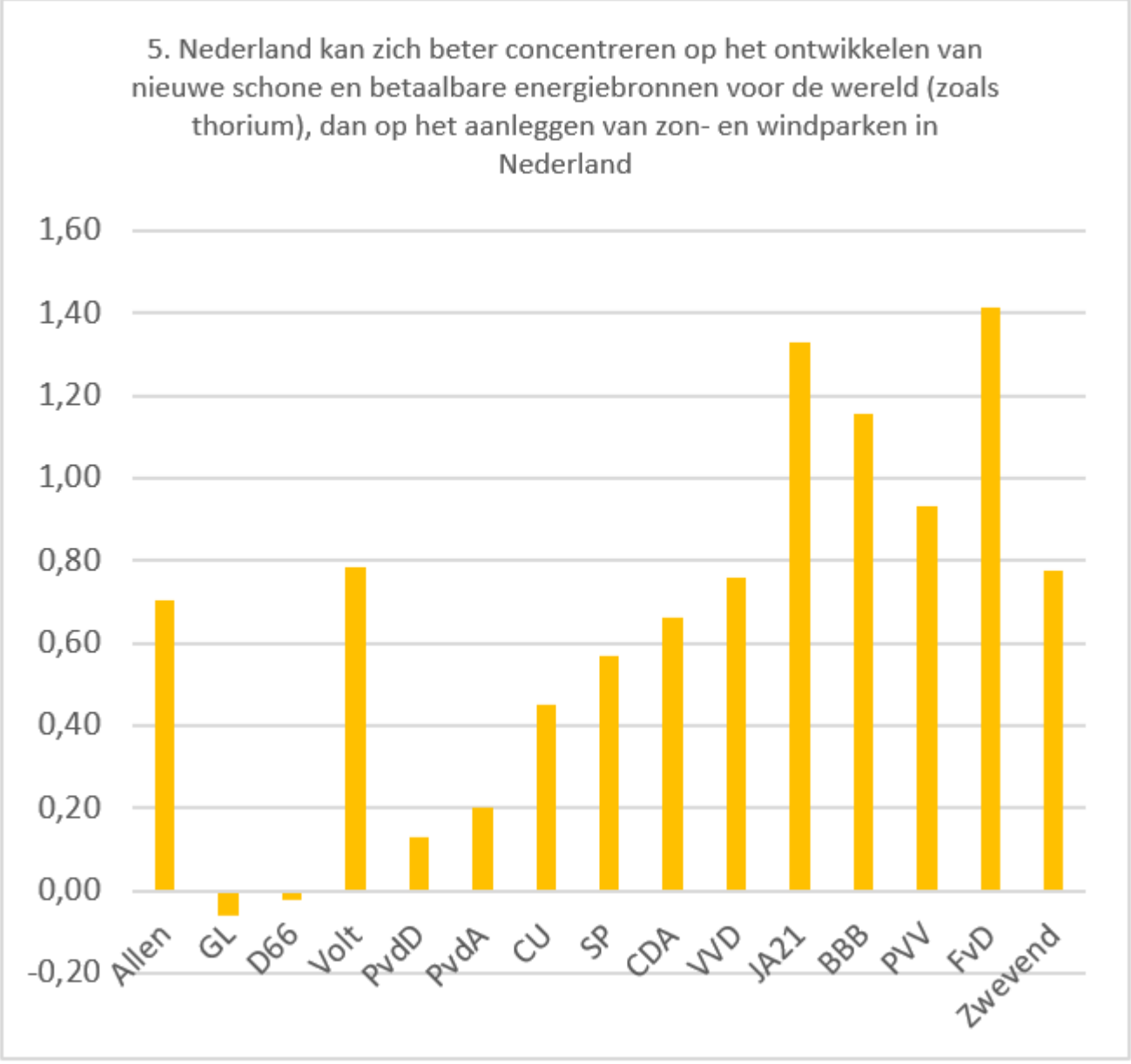

Een grote afkeer van biomassa en biobrandstoffen

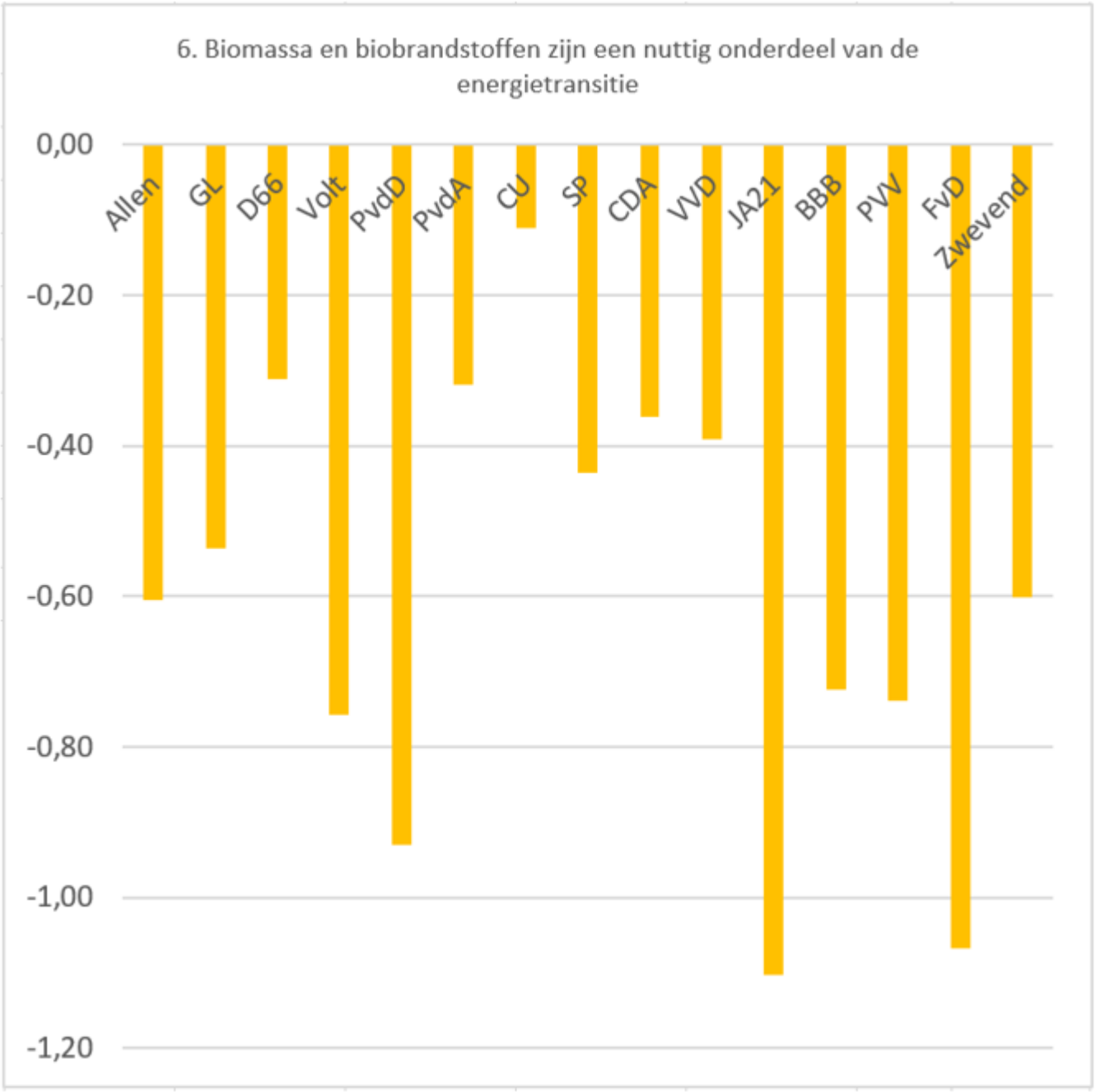

Een sterke voorkeur voor kernenergie.

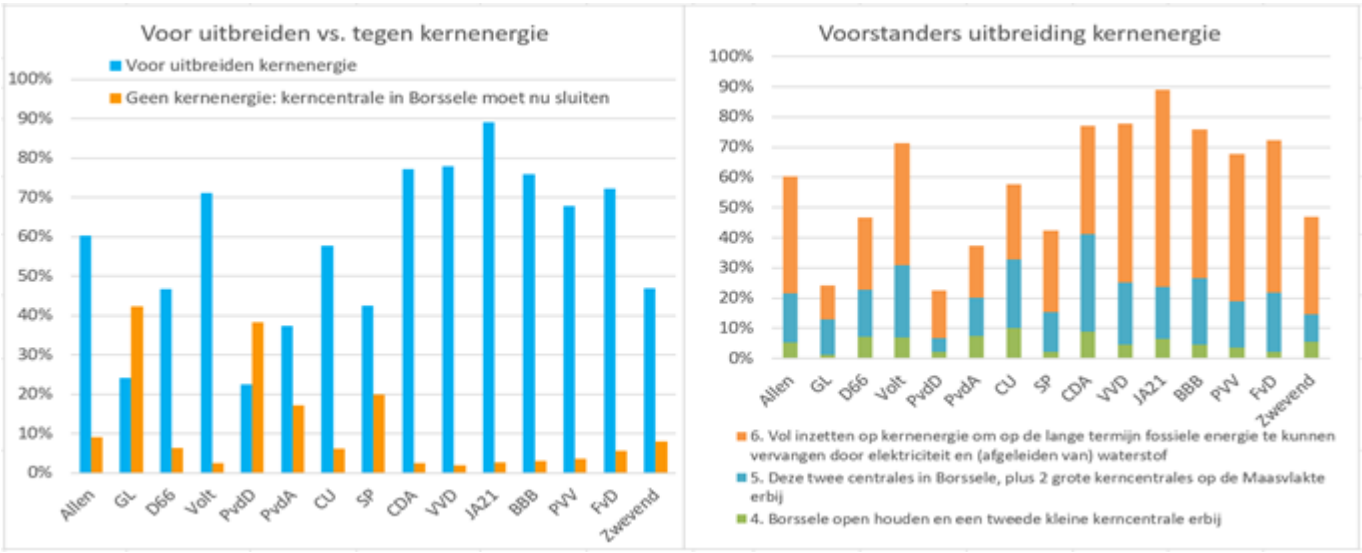

Omgekeerd is er uiteindelijk op twee punten steun van de middenpartijen voor linkse standpunten, maar die betreffen geen concreet beleid: Klimaatverandering komt door CO2, en is een groot probleem.
De rechtse stemmers gaan er niet in mee, maar er is in deze twee gevallen dus wel een meerderheid voor het linkse standpunt.

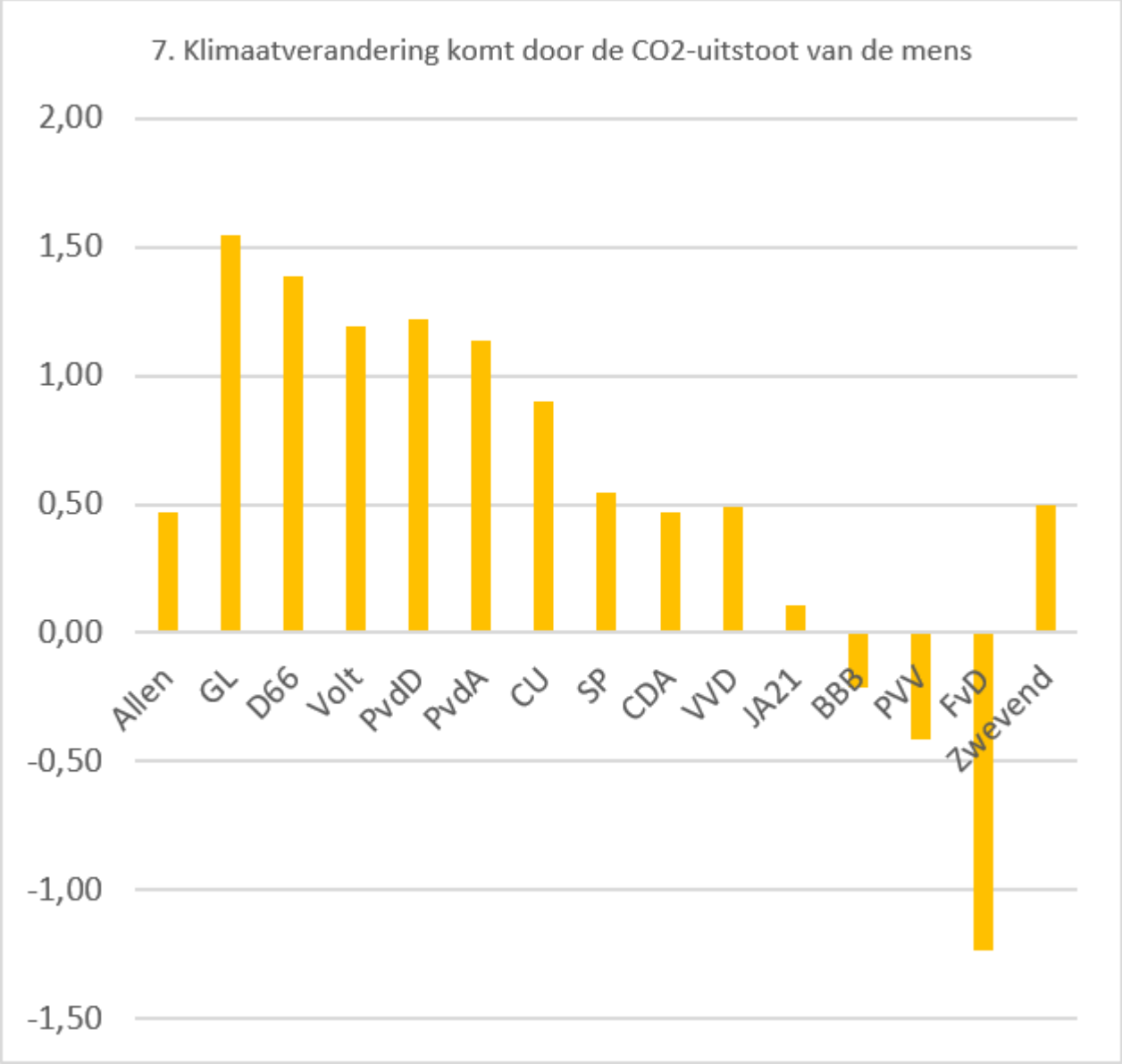

Midden/links of midden/rechts blok?

Terug naar de politieke verhoudingen in Nederland.

In de media wordt voortdurend gesuggereerd dat het electoraat van de meeste partijen het in grote lijnen met elkaar eens is over het beleid van Rutte III op deze onderwerpen, en hier in Rutte IV zelfs een uitbreiding van wil zien, en dat daar alleen anders over gedacht wordt door “extreem rechts” of “de populistische

partijen" zoals alles rechts van de VVD vaak getypeerd wordt.
Dit blijkt totaal niet te kloppen, gezien de antwoorden: de achterban van de middenpartijen en de rechtse partijen zitten juist grotendeels op een lijn.

De grafieken in het rapport over de enquête zijn overduidelijk: er is inderdaad brede overeenstemming over wat de kiezers willen als beleid van Rutte IV, maar de overeenstemming betreft geen midden-links blok, maar een sterk afgebakend midden-rechts blok, van stemmers op CDA, VVD, JA21, BBB, PVV en FvD, waar opvallend genoeg ook de SP-stemmers en veruit de meeste zwevende kiezers zich onder scharen, op Europees gebied nog versterkt met de PvdD-stemmers. Over het algemeen heeft verder een grote meerderheid van de midden- en laagopgeleiden en (in iets mindere mate) de middeninkomens dezelfde voorkeuren als dit blok.

De voorkeuren van dit blok zijn dan ook meestal ook de voorkeuren van een ruime meerderheid van de bevolking. Het zijn dus juist de linkse voorkeuren die afwijken van de wensen van de meerderheid van de bevolking.

De scheiding tussen het linkse en het midden/rechtse blok in het electoraat is bijna absoluut. Pagina na pagina laat het rapport de opdeling in duidelijke grafieken zien, waarbij deze twee exemplarisch zijn voor de verdeling in een links en een midden/rechts blok dat ook de meerderheid heeft:

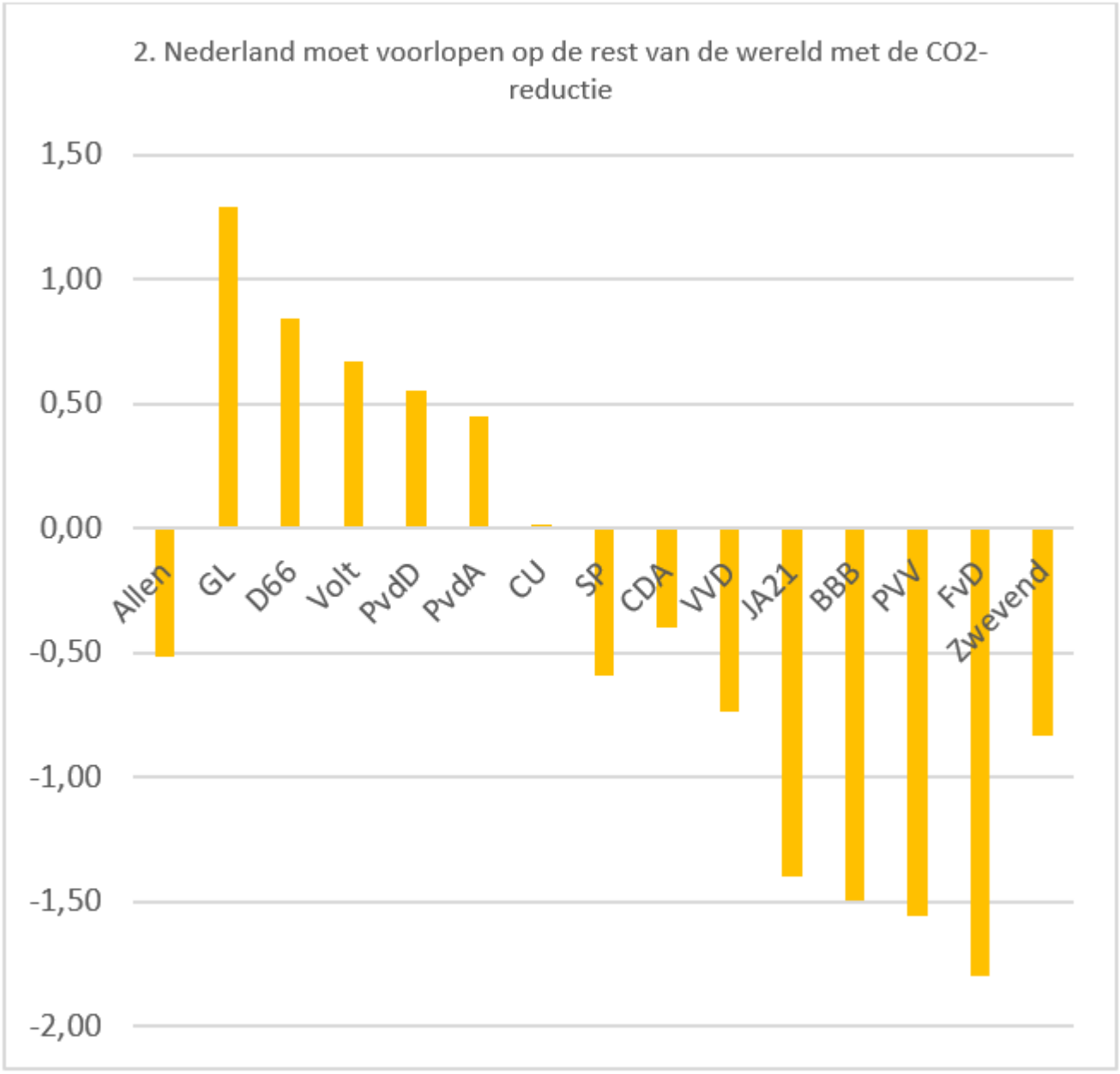
2. Nederland moet voorlopen op de rest van de wereld met de CO2-reductie
1,50
1,00
0,50
0,00
-0,50
-1,00
-1,50
-2,00
Allen
GL
D66
Volt
PvdD
PvdA
CU
SP
CDA
VVD
JA21
BBB
PVV
FvD
Zwevend

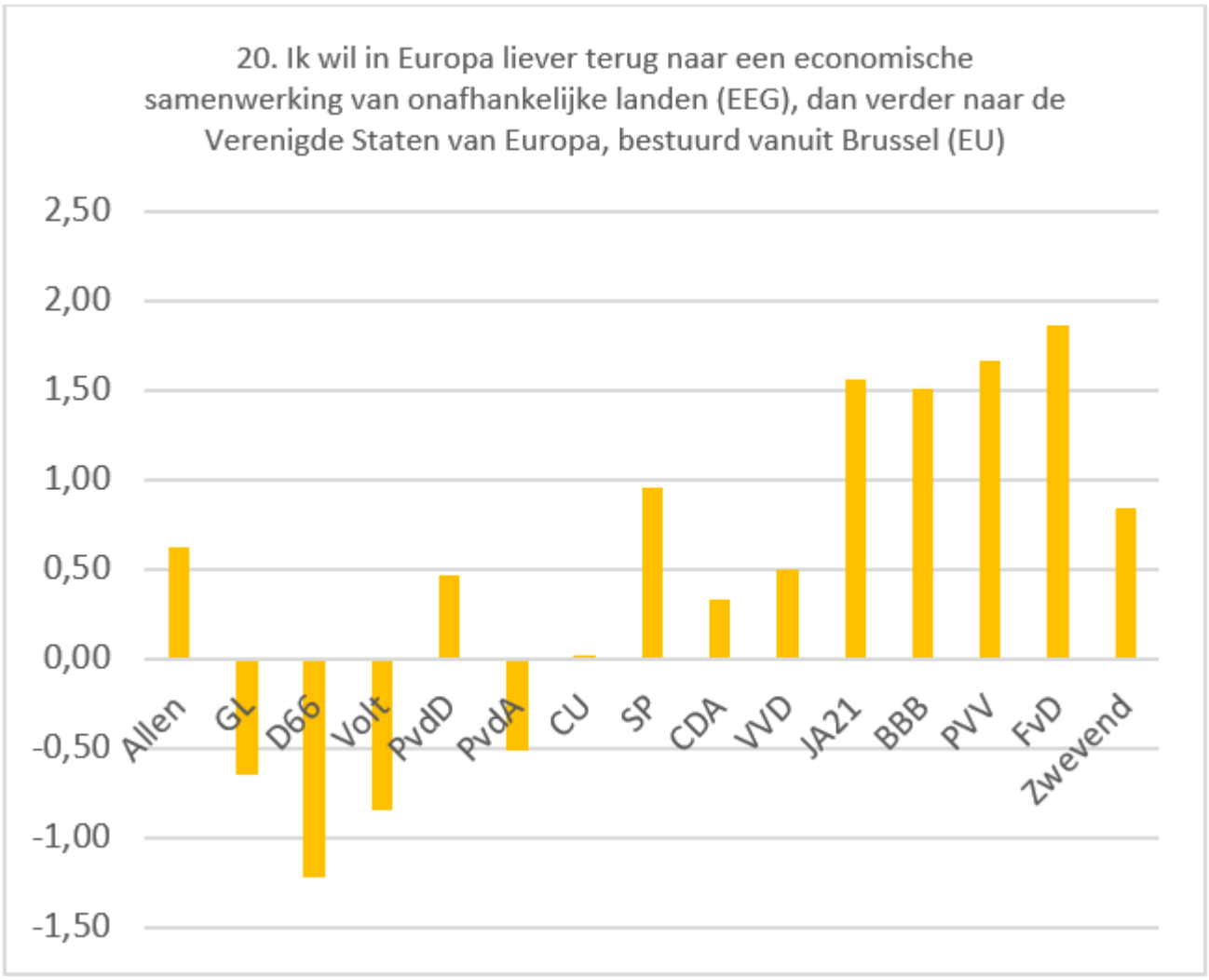

Een score van 0,5 betekent al een ruime meerderheid, bestaande uit een twee maal zo hoge score van de voor- als van de tegenstanders. De “Allen” score van 0,5 of meer toont dus een duidelijke voorkeur van alle Nederlanders.
In de partijen liggen de scores vaak tussen de 1 en ruim 1,5, wat een 5x tot 10x hogere score van voorstanders dan tegenstanders inhoudt. Dit illustreert de grote polarisatie op deze onderwerpen.

VVD- en CDA stemmers reageren over het algemeen ongeveer zoals gemiddeld de hele bevolking, en zijn dus echte middenpartijen, maar dat is op deze onderwerpen dus wel bijna altijd een voorkeur waar het regeerakkoord mee in strijd is.

We zien dus in de inhoud van het regeerakkoord een midden/links blok van de

partijtoppen en wellicht de partijkaders terug, maar uit de enquête blijkt een afgebakend midden/rechts + SP blok te bestaan bij het electoraat. Het regeerakkoord is dan ook geen afspiegeling van wat de meerderheid van de bevolking wil. Het heeft er dan ook alle schijn van, dat Rutte IV aan een wankele balanceeract begint.

De auteur van bovenstaand artikel, Theo Wolters, is voorzitter van de Stichting Milieu, Wetenschap & Beleid
https://mwenb.nl.